

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, כ"א אלול תשפ"ה

מסכת הוריות י"ג-זבחים ו' • טהרות ד', א' - ד', י"א

גליון מס' 1373

השבוע בגליון

- ♦ מסכת זבחים
- ♦ הנושאים הכלולים בסדר "קדשים"
- ♦ הנושאים במסכת זבחים
- ♦ טעמי הקרבנות
- ♦ בית המקדש נועד להכשיר את לב בני האדם

♦ מחלוקת עזה קיימת בין הרמב"ם והרמב"ן

- ♦ שלשת הכללים הראשונים של מסכת זבחים
- ♦ שותפות יששכר וזבולון - מדוע רק בלימוד תורה?
- ♦ מצוות תלמוד תורה כוללת שני מרכיבים
- ♦ צירוף מומר לתפילת המוסף
- ♦ י"ג קרבנות כנגד י"ג מידות

מסכת זבחים

סדר קדשים

מסכת זבחים, המסכת הראשונה בסדר קדשים, עוסקת בענייני קרבנות. בהקדמתו לסדר קדשים מתנה הרמב"ם את צערו על ש"רוב התלמידים אינן יודעים מן הקרבנות אפילו מה שנאמר בהם פסוקים רבים", משום שמאז חורבן בית מקדשנו אין "מעשה לקיים ההרגל, ואין שואל ואין דורש ואין מבקש על שום דבר מהן כל עיקר".

הדורות האחרונים זכו להגביר את הלימוד בסדר קדשים בכל מעגלי הציבור, בין היתר, בעקבות הנהגת לימוד "הדף היומי" בקרב המוני בית ישראל. מסופר, שה"חפץ חיים" זצ"ל חיבב מאד את הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, וכינהו "ר' דף היומי", ובמיוחד ברכו על שהחזיר עטרת קדשים ליושנה (ספר "היובל" עמ' תע"ג). בכל הזדמנות נהג "החפץ חיים" זצ"ל לעורר את עם ישראל ללימוד סדר קדשים, והוא אף חיבר "ליקוטי הלכות" על מסכתות מסדר קדשים ולצידם פירוש "זבח תודה".

★ ★ ★

"כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן הפסח והחטאת". כך פותחת מסכת זבחים. מה טעם יש בהקרבנות קרבנות? מה פירושו של המושג "שלא לשמה"? א"ה, במאמרים הבאים נעסוק בנושאים שיסייעו ללומדי "הדף היומי" לפסוע במשעולי סדר קדשים, אך תחילה, הבה נערוך סיור קל בסדר קדשים ובמסכת זבחים.

הנושאים הכלולים בסדר "קדשים": סדר קדשים עוסק בעיקר בקרבנות ובאופן הקרבנות, בבית המקדש ובקדשיו, כאשר לנושאים שונים נקבעו מסכתות נפרדות. מסכת "זבחים" מתמקדת בעבודת הקרבנות, וענייני המנחות והנסכים מפורטים במסכת "מנחות" הבאה אחריה. ענייני ההקדשות והמעילות קובצו במסכתות "ערכין" ו"מעילה", מסכת "תמורה" עוסקת בהחלפת קרבנות, ומסכת "כריתות" עוסקת

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

המתנה המופלאה

כל ימיו היה ר' פייבל העגלון מתאמץ לחזות בזיו פניו של "החפץ חיים" זצ"ל. בכל עת שהזדמנה לידו חלף ליד הבית השפוף, שמא יראה את מאור הדור ויזכה לשאוב מלא חופניים רוחניות, להפיג מעט את עבודתו הגשמית.

בתקופה האחרונה נמנע ר' פייבל מלפגוש את רבי ישראל מאיר הכהן, ולא זו בלבד, אלא שאף כאשר הזדמן לו לראותו, הצליף פייבל בסוסיו התשושים, והמריצים להסתלק מן המקום חיש מהר. וכל כך למה?

ובכן, ר' פייבל, או פייבלושי' בלשון בני העיירה, נשא בצקלוגו משפט מבזה ומשפיל שיועד עבור "החפץ חיים" על ידי רב מפורסם ומכובד. היה זה כאשר רבי ישראל מאיר הכהן פנה אל פייבל שבועות מספר לפני כן, וביקשו: "נוסע אתה בין העיירות. במטותא מינה, בבואך לאיישישוק, פנה לרבי יוסף זונדל הוטרנר ובקש ממנו ברכה עבורי".

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

מרת **איטה רבקה סקורניק** ע"ה ב"ר יעקב ז"ל

נלב"ע כ"ב באלול תשל"ט **תנצב"ה**

הונצחה ע"י ידידנו פרופ' הר"ר **יהודה גבריאל סקורניק** ומשפ' שיחיו - ת"א

צעילוי נשמת

מרת **צפורה וינברגר** ע"ה

ב"ר אבא ומרת לאה ז"ל
נלב"ע כ"ד באלול תשפ"ג

תנצב"ה

צעילוי נשמת

מרת **חביבה רפפורט** ע"ה

ב"ר יצחק ז"ל
נלב"ע כ"ג באלול תשס"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

ר' **יחזקאל מונדרר** ז"ל

בן אברהם ז"ל
נלב"ע כ"ב באלול תשנ"ג

תנצב"ה

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

מרת **אלה איזנברג** ע"ה ב"ר שלמה ז"ל

נלב"ע כ"ד באלול תשכ"ה **תנצב"ה**

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו - בני ברק

במקרים המחייבים אדם בהבאת קרבן. סוגיות והלכות הנוגעות לבכור בהמה ולמעשר בהמה מרוכזות במסכת "בכורות", ואת ענייני בית המקדש, צורתו, וסדר הקרבת התמיד נמצא במסכת "תמיד" ובמסכת "מדות". רבי הקדוש חתם את סדר קדשים במסכת "קנים", שעניינה - עירוב קרבנות העוף.

הנושאים במסכת זבחים: מסכת זבחים מתמקדת בעבודת הקרבנות. פרקיה הראשונים דנים במקרים שונים בהם הקרבן נפסל, כגון, על ידי מחשבת "שלא לשמה", או מחשבת "פיגול", מה הדין כאשר העבודות הקשורות בהקרבת הקרבן נעשו על ידי מי שאינו ראוי לעשותן, ועוד. פרק "איזהו מקומן", החמישי בפרקי המסכת, מפרט את סוגי הקרבנות ואת דיניהם. לאחר מכן המסכת עוסקת בהלכות קרבנות העוף, דיני קרבנות שהתערבו זה בזה, הלכות קידוש המזבח, שחוטי חוץ, ועוד.

קרבנות מן החי, מן הצומח ומן הדומם: המילה "קרבן" נגזרת מן השורש "קרב", היינו: הקרבן מוקרב על המזבח. עיתים הקרבן הוא בעל חיים, פעמים שהוא בא מן הצומח, כגון, חיטה, שמן ועוד, ויש גם דומם הקרב על גבי המזבח - המים שנוסכו בחג הסוכות והמלח שנלווה לקרבנות. הקרבנות שהוקרבו מן החי מכונים "זבחים", על שם זביחתם, והקרבנות הבאים מן הצומח קרויים "מנחות" על שם הבאתם כ"מנחה לה".

מי ראוי לשמש כקרבן: קרבנות בהמה באים מן הצאן - כבשים ועיזים, ומן הבקר. תורים ובני יונה בלבד הם הכשרים להקרבה מן העוף, וקרבנות מן הצומח מובאים מן החיטה והשעורה, וכן יין, שמן, לבונה ומיני הקטורת.

סוגי הזבחים: יש מהזבחים שהם "קדשי קדשים", היינו, בעלי דרגת הקדושה הגבוהה ביותר. אלה הם קרבנות החטאת לסוגיה, האשם והעולה. לעומתם, קרבנות שלמים, תודה, בכור, מעשר בהמה ופסח הם "קדשים קלים" [להוציא שלמי ציבור של שבועות].

עבודות הקרבן: בפרקים הקרובים נשוב ונשנה את המושג "ארבע עבודות" שמבוצעות בעת הקרבת הזבח: **שחיטה** - שחיטת הקרבן. **קבלה** - קבלת דם הקרבן בכלי שרת. **הולכה** - הולכת הדם למקום המזבח. **זריקה** - זריקת הדם על המזבח. כל עבודות הקרבן ראויות להעשות על ידי כהן בלבד, למעט עבודת השחיטה, אשר גם מי שאינו כהן רשאי לבצעה.

טעמי הקרבנות

בעומדנו בתחילת מסכת זבחים, מן הראוי להתחקות בספרי רבותינו הראשונים אחר שורשי מצוות הקרבת הקרבנות. הרמ"א ייחד לנושא זה ספר שלם, בשם "תורת העולה" בו הוא מנה שנים עשר טעמים למצווה זו.

בית המקדש נועד להכשיר את לב בני האדם: ספר "החינוך" (מצווה צ"ה) מרחיב בנושא זה ומבאר, כי כל מצוות הבורא לא נועדו אלא להטיב עם בראיו. כך, בניית בית המקדש לא נועדה לשרתו, כביכול, שהרי "השמים ושמי השמים לא יכללוהו, וברוחו יעמדו, אף כי הבית אשר בנו בני האדם צריך לכבודו חלילה?" בית המקדש נועד, איפוא, להכשיר את לבות בני האדם וכלשונו: "כי הגופות יוכשרו על ידי הפעולות, וברבות הפעולות הטובות ורוב התמדתן, מחשבות הלב מטהרות מתלבנות מזדקקות". לפיכך, ציוונו הבורא לקבוע לו מקום טהור ונקי שבו יתקנו בני אדם את דרכיהם.

מכאן, ממשיך "החינוך" ועובר לעניין הקרבת הקרבנות: "כי יחטא איש, לא יטוהר לבו יפה בדבר שפתיים לבד, שיאמר בינו ולכותל חטאתי לא אוסיף עוד. אבל בעשותו מעשה גדול על דבר חטאו, לקחת ממכלאותיו ועתודים ולטרוח להביאם אל הבית הנכון אל הכהן, וכל המעשה הכתוב בקרבני החוטאים, מתוך כל המעשה הגדול הוא יקבע בנפשו רוע החטא, וימנע ממנו פעם אחרת". יש צורך, איפוא, לשזור מעשה פעיל וניכר בחזרה בתשובה, כדי לעורר את החוטא לסור מדרכיו הרעים.

מחלוקת עזה קיימת בין הרמב"ם והרמב"ן בטעם ציווי הבורא להקריב בעלי חיים. הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג פרקים ל"ב, מ"ו) כותב, כי מאחר שהעמים שבקרבם חיו בני ישראל האלילו את בעלי החיים, נצטוונו להקריבם על גבי המזבח, כדי לפרוש מדרכיהם. אולם, הרמב"ן (ויקרא א/ט) חולק על דבריו, תוך שהוא תמה מדוע אדם הראשון ובניו הקריבו קרבנות, הלא הם לא חיו בסביבת עובדי עבודה זרה? לפיכך, הוא כותב, דעתו נוחה יותר עם פירושו של האבן עזרא (ראה השמטות ומילואים בסוף הרמב"ן לתורה מהדורת מוסד הרב קוק), שהקרבנות באים "נפש תחת נפש" החוטא. טעם זה, מציינ הרמב"ן, הוא מדברי אגדה, אך הטעם העמוק יותר הוא "סוד נעלם", אשר בעל ה"משך חכמה" (בפתיחתו לספר ויקרא) מתמצתו במשפט הבא: "הרמב"ן וסייעתו אמרו, כי הוא לקרב כל כוחות העולמות, והוא ענין אלקטרי רוחני, אשר בפעילות הכהן יעשה גבוהות בעולמות שונים".

הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק זצ"ל ("משך חכמה" שם) מנסה להקהות את עוצמת המחלוקת בין שני אדירי התורה וכותב, כי יתכן ששני הטעמים חיים בשלום זה לצד זה. אדם הראשון הקריב קרבנות לשם הגשמת ייעודם הגבוה והנעלה ביותר, וכמו כן, הקרבנות שנצטוונו להקריב בבית המקדש, מטרתם "לקרב העולמות ולחבר דודים". כלומר, לפעול גדולות ונצורות בעולמות העליונים. אולם, הקרבנות שהותר לבני ישראל להקריבם ב"במה" [מקום להקרבת קרבנות שאינו המשכן והמקדש], נועדו להרחיק את בני ישראל מעובדי עבודה זרה [אכן, סמך לדברים אלו ניתן למצוא גם בכתביו של הרמב"ם עצמו, המבאר במקום אחר (הל' מעילה פ"ח הל' ח'): "וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן. אמרו חכמים, שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד. שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא"].

מעניין לציין, כי המילים "וכשנים קדמוניות" מן הפסוק (מלאכי ג/ז) "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" מפורשות על ידי המדרש: "כימי הבל". לאמר, קרבנות מן הסוג שהקריב הבל, לריח ניחוח.

מיהר ר' פיבל, החליק בזריזות נעורים למושבו הסדוק שבראש העגלה, ודהר אישישוקה. "סוסים, סוסים, לבטח תזכו לגן עדן של סוסים", קרא בצהלה לעבר סוסיו שליווהו זה שנות דור, "אתם מסייעים למלא את בקשתו של צדיק וגדול בתורה. איי איי איי, מה הנכם מבינים בצדיקים", הפטיר בלעג, וחזר להרהר כיצד הוא, פיבל העגלון, מגיע לביתו של ה"חפץ חיים", המקבלו במאור פנים, רוכן לעברו, ומוסר עבורו ברכה מאת... מי היה מאמין. פיבל והחפץ חיים.

מי שהיה מבקש לכוון את לוח השנה לפי מצב רוחו של ר' פיבל, לבטח היה מתבלבל לחלוטין. בכניסתו לאישישוק זהרו פניו של פיבל ככליל הסדר. מלך. בשליחות ה"חפץ חיים". ביציאתו מאישישוק דמה פיבל לאדם היוצא מבית הכנסת לאחר אמירת הקינות בתשעה באב. פניו לבנות, ראשו סחרחר עליו, עיניו כבויות ואווירת אבל חופפת עליו.

לעולם לא אלחוש את ה"ברכה" הזו באזניו של ה"חפץ חיים" והיה מה, החליט פיבל בנחישות. מילא, סוסי, לא יזכו לגן עדן של סוסים, אך כלום נגזר עלי להשרף באש הגהינום של בני אדם שביזו צדיקים וגדולים? "והווי זהיר בגחלתן שלא תכוה", לא כן?

לכסוף, כאשר פגש ה"חפץ חיים" בפיבל, החל הלה להתנצל במבוכה כי אינו מסוגל לחזור על ה"ברכה". אולם ה"חפץ חיים" בשלו - "אל דאגה, אמור פיבל, אמור". "הוא אמר", ליחש פיבל בחשש, "שהוא מברך שבמהרה ילך ה"חפץ חיים" ברגלים יחפות, וישא אבנים על לבו". פניו של פיבל אדמו מבושה, כוחו לא עמד לו והוא פרץ בבכי. אללי לך, פיבל, שהתגלגלה עליך החובה להטיח עלבון כה צורב בפניו של ה"חפץ חיים", נקפה בלבו המחשבה הנוראה תוך שעצם את עיניו בסילודין.

מקץ דקה, פיבל פקח בזהירות עין בוכיה ועוד עין, וגילה להפתעתו כי נהרה שפוכה על פניו של ה"חפץ חיים", שאמר לו: "די לי בחלק הראשון של

עולים על רכבת הלימוד

גאון לירושלים

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד קבוע *3029 ענשינו

דף ב/א כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה

שלשת הכללים הראשונים של מסכת זבחים

"כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה". כבר במשפט הראשון בו פותח רבי הקדוש את מסכת זבחים מוזכר המושג "לשמה" הנפוץ במסכת זו, וכוונתו לכך, שיש מצווה להקריב את הקרבן "לשמה", לשם אותו קרבן. היינו: השוחט קרבן עולה יכוון שהוא שוחט לשם קרבן עולה, השוחט שלמים יכוון לשם שלמים וכדומה. בקשר לכך אומר רבי, כי אם הזובח התכוון "שלא לשמה", כלומר, אם השוחט קרבן עולה התכוון לשוחט לשם קרבן שלמים, על בעל הקרבן להביא קרבן אחר [אם התחייב קרבן בנוסח "הרי עלי"].

מוטל עלינו לברר, "לשמה" זה מהו. מה המטרה בכך שהכהן יכוון שהוא שוחט קרבן עולה לשם עולה, ואיזה פגם נגרם לקרבן כאשר הכהן טועה והופך את מחשבותיו. לשם כך, הבה נמשיך ללמוד בגמרא, נמצא בה שני כללים נוספים, כלהלן, וננסה למצוא הסבר הגיוני שיאפשר לשלשת הכללים להשתלב יחדיו.

כלל א: כאמור, השוחט "שלא לשמה" [עולה לשם שלמים], פגם את הקרבן.

כלל ב: השוחט "סתמא", היינו: הוא לא חשב מאומה בעת השחיטה, לא פגם את הקרבן.

כלל ג: השוחט לשם חולין, היינו: המתכוון לשוחט לשם שחיטה רגילה, לא פגם את הקרבן.

לכאורה, כיצד יתכן שהשוחט עולה לשם שלמים פגם את הקרבן - כלל א, ואילו השוחט עולה לשם חולין לא פגם את הקרבן - כלל ג?

האחרונים (עיין "קהילות יעקב" סימן ב') מסבירים, שקרבן המובא לבית המקדש אינו זקוק למחשבותיו של הכהן המקריבו על המזבח, כדי להגשים את ייעודו. זה מכבר הקרבן מוקדש ועומד על ידי בעליו לשם עולה. אמנם, מצווה על השוחט לכוון לשם שחיטת עולה, אך מצוה זו לא נועדה למלא חסך כל שהוא בקרבן, אלא זו מצווה פרטית של השוחט, שבעת שחיטתו, יכוון "לשמה". כעת, נבדוק את שלשת הכללים לפי הסבר זה.

נתחיל מן הכלל השלישי - השוחט לשם חולין לא פגם את הקרבן. פשוט מאד, מבארים האחרונים. מאחר שכהן זה חשב מחשבת חולין בעת שחיטת קרבן הרי זו מחשבה שאינה ממין העניין ואין בכחה לערער את ה"לשמה" המוטבע בקרבן על ידי בעליו זה מכבר [כלשון הגמרא ג/א "דמינה מחריב בה דלא מינה לא מחריב בה]. השוחט "סתמא", הכלל השני לעיל, גם כן אינו פוגם את הקרבן, שהרי הקרבן אינו זקוק למחשבותיו של השוחט כדי לקבל את שמו. אולם, השוחט "שלא לשמה", הכלל הראשון לעיל, פגם את הקרבן, משום שבמקרה זה השוחט עוקר את כוונת הבעלים על ידי כוונתו הנגדית. שוחט זה, המכוון "לשם שלמים" על קרבן עולה, אינו חושב מחשבות שאינן ממין העניין, כבכלל השלישי [שהרי החליף בין קרבן לקרבן לא בין קרבן לחולין]. הוא גם אינו חולם ואינו חושב מאומה, כבכלל השני, אלא מחשבתו פעילה, וכוונתו להקריב קרבן עולה לשם קרבן שלמים מערערת את ה"לשמה" שהיה טבוע בקרבן זה [ועיין שם ב"קהילות יעקב" ובאחרונים נוספים ביאור נוסף שאין השלם עוקר כלל את הלשמה מהקרבן. ראו להדגיש, שכל הנ"ל לדעת רבא לקמן ג/א, אולם, לדעת ר"א ג/א ז' גזירת הכתוב שאין חולין מחללים קדשים, ויתכן שזה דווקא ביחס לחטאת שאינה נפסלת במחשבת חולין. עיין רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פרק ט"ו הל' ד' ובאחרונים על הסוגיה].

דף ב/א שמעון אחי עזריה

שותפות יששכר וזבולון - מדוע רק בלימוד תורה?

במשנתנו מובאת דעתו של "שמעון אחי עזריה", כי "שחטן לשם גבוה מהן - כשר". רש"י (בד"ה "שמעון") מתייחס לייחוסו של שמעון לאחיו עזריה, ולא כמקובל, לאביו, ומבאר זאת על פי הגמרא (סוטה כ"א,ב, ועיין שם ברש"י ד"ה "שמעון") המספרת כי שני אחים אלו, שמעון ועזריה, הסכימו ביניהם, שעזריה יפרנס את שמעון תמורת חלק מן השכר ששמעון יזכה לקבל בגין לימוד התורה על ידו.

הסכם שותפות מעין זה קרוי בלשוננו "הסכם יששכר וזבולון". לאמיתו של דבר, המושג "יששכר וזבולון" כלל אינו מוזכר בתלמוד, כי אם במדרשים, שם הוא מוזכר פעמים רבות (מדי"ה פ' נשא י"ג י"ז, ועיין "שולחן ערוך" י"ד סימן רמ"ו סעיף א' בהג"ה). הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, שהגדרותיו החריפות והחדות משמשות אבני יסוד בסוגיות רבות בתלמוד, עמד על טיבו של הסכם יששכר וזבולון והוציא מבית מדרשו את ההגדרה הבאה.

מצוות תלמוד תורה כוללת שני מרכיבים: כידוע, לא יתכן, שאדם בעל אמצעים ישליש ממון לרעהו, כדי שהלה יניח תפילין ויחלוק עמו את שר המצווה. אולם, מושג זה קיים לגבי לימוד תורה. וכי חובת תלמוד תורה פחותה מחובת הנחת תפילין? אין זאת, הוא מבאר, אלא, שמרכיב מסוים במצוות תלמוד תורה הוא ייחודי למצווה זו, ואינו קיים במצווה אחרת מתרי"ג המצוות. שהנה, בשאר המצוות חובה על האדם לקיים את המצווה, להניח תפילין, ליטול לולב, לאכול מצה, ועוד. לעומת זאת, מצוות לימוד תורה גם כוללת בתוכה את החיוב **שהתורה תהא נלמדת**. כלומר, מלבד שהאדם מצווה ללמוד את התורה, הוא מצווה לעשות פעולות שבעקבותיהן התורה תהא נלמדת.

מעתה, אמנם ה"זבולון" עצמו אינו לומד את התורה, אך הוא זוכה לשכר בגין פעולותיו להגברת לימוד התורה, הנחשבות אף הן כחלק ממצוות לימוד התורה. ראייה מעניינת להגדרתו זו מוצא הגר"ח מבריסק זצ"ל בגמרא (קידושין כ"ט,ב) בה נאמר, כי כאשר אדם נאלץ לבחור בין לימוד תורה לבנו לבין לימוד תורה

הברכה! איך מבין פייבל? בבית המקדש הלכו הכהנים ללא מנעלים לרגליהם, והכהן הגדול נשא על לבו את אבני החושן... הבנת פייבל?

כל ימיו היה "חפץ חיים" מעודד וממריץ ללמוד את הלכות בית המקדש, מתוך ציפייה דרוכה לביאת המשיח ולבניין בית המקדש. ביום מן הימים הוא אף הריץ אגרת לכל רבני האיזור של מחוז מגוריו, ובקשם לערוך רשימה מסודרת שתכלול את שמות כל הכהנים המתגוררים בתחום רבנותם, תוך פירוט גילם, מידת ייחוסם ומוכנותם לעבודה בבית המקדש. בכל יום אחכה לו.

לומדי "הדף היומי" עומדים כעת בפתחה של מסכת זבחים, הראשונה בסדר קדשים. ה"חפץ חיים", אשר חיבר ספר בשם "ליקוטי הלכות" על המסכתות העוסקות בענייני קדשים ולצידי פירוש "זבח תודה", כתב בהקדמתו לספרו זה, כי לימוד התורה נחלק לשניים: לימוד העניינים הנוגעים לחיי השוטפים של האדם, ולימוד העניינים שאינם נוהגים כיום הלכה למעשה.

בני האומה היהודית, כתב ה"חפץ חיים", יוכיחו ביתר שאת את אהבתם לבורא העולם, ונתן התורה, על ידי לימוד כל דבריו, כל תורתו, גם זו אשר לעת עתה, מחמת חורבן בית המקדש, אינה נוגעת הלכה למעשה, ולא זו בלבד, אלא שתועלת רוחנית גבוהה ביותר יש בלימוד דיני הקרבנות, קובע ה"חפץ חיים". שהנה, פעמים רבות חזרו חכמינו זכרונם לברכה ושנו, כי הלומד את דיני הקרבנות, כאילו הקריב! ומדוע לא נחזר אחר סגולה זו!

הגע בעצמך, ממשיך רבי ישראל מאיר הכהן ברגש רב, אילו התבשרנו ברוגע זה כי חבלי משיח נמוגו ונעלמו, משיח בפתחו! בית מקדש של אש יד ממרומים, שונאי ה' התנדפו כרוח ובית ישראל התקבצו מכל ארבע נקפות הארץ. שיירות אינסופיות של יהודים ושל... בעלי חיים ינהרו לעבר בית המקדש. "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", הגיע הזמן לכפר עליהם. חטאות, אשמות, עולות ושלמים, קרבנות ציבור וקרבנות יחיד יוקרבו בהמוניהם על מזבח ה' בבית המקדש, וכל אחד יטרח וישקיע מאמצים רבים כדי לזכות לראות את קרבנו עולה על המזבח ומכפר עליו. יא עליו לרכוש סוגים שונים של בעלי חיים לקרבנות חובתו, כנדרש על ידי התורה, ולאחר חשבון נפש קצר יא עליו לרכוש רפת שלמה לכפרה על חטאיו, ולהעלותה ירושלימה.

והנה, ממשיך ה"חפץ חיים": "מה אכפת לנו שהקדוש ברוך הוא ברוב חסדו הבטיח לאבותינו הקדושים, שיחשיב לימודנו בענייני הלכות אלו, כאילו אנו מקריבים קרבן ממש, ואין צורך על זה לכתת רגלנו לנסוע ולא להרבות בהוצאה...!!!" נלמד **בשמחה** וברננה נתחיל בלימוד מסכת זבחים. נלמד את דיני הקרבנות, ואת הליכות הכהנים בבית המקדש. נשלב בלימודנו זה את כמיהתנו העתיקות המשתרגות זו בזו: "שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך". אמן, כן יהי רצון.

המנוניין לזכות את הרבים בסיפור עניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף ה/א רמי ריש לקיש על מעוהי בי מדרשא ומקשי

ללמוד תוך כדי שכיבה

כאשר הלומד נחלש וקשה לו לעמוד או לישב, האם רשאי הוא לשכב וללמוד, או שמא יש לחשוש לזילות התורה באופן זה של לימוד? **בעל** ה"בן איש חי" נשאל על כך והשיב, כי מותר לעשות כן, וראיה לכך מסוגייתנו, בה נאמר, כי ריש לקיש שכב בבית המדרש על בטנו, וכשפניו כלפי

הקרקע הוא הקשה קושיה (שו"ת "תורה לשמה" סי' שס"ז, וראה תוס' בגיטין מה/א ד"ה "כריסי כרי").

דף ו/ב לכפר עליו לפני ה'

בין עני לעשיר

בפרשת כפרתו של מצורע עשיר נאמר (ויקרא יד/יח) **"וכפר עליו הכהן לפני ה'"**, ואילו בפרשת כפרתו של מצורע עני נאמר (שם, כט) **"לכפר עליו לפני ה'"**.

שינוי לשון זה, אומר בעל ה"משך חכמה", נובע מכך, שנגעים באים על גסות הרוח. לכן, עשיר המתגאה ניתן עוד להבין... ובעת מתן השמן עליו **"וכפר עליו הכהן"**, כפרתו הושלמה ועונו נרפא. אולם, דל גאה, הוא אחד מאלו שהקב"ה מואס בהם, כפי שנאמר (פסחים ק"ג/ב) **"ארבעה אין הדעת סובלתן, אלו הן: דל גאה" וכו'.** לפיכך, חטאו גדול ונאמר בו **"לכפר עליו לפני ה' - עדיין לא תמה כפרתו.**

מסכת זבחים

י"ג קרבנות כנגד י"ג מידות

בתחילת פרשת צו כתב רבינו בחיי, כי כנגד י"ג מידות של רחמים יש י"ג סוגי קרבנות המקבילים להן. חמשה מהם באים מן הקמח, והם: מנחת סולת, מנחת מרחשת, מנחת מחבת, חלות ורקיקין, ושמונה באים מבעלי חיים והם: עולה, חטאת, אשם, תודה, שלמים, בכור, מעשר ופסח.

יש סדר למשנה

רבי חיים שור זצ"ל, נכדו של רבי אברהם חיים שור זצ"ל בעל "תורת חיים", ו"צאן קדשים", כותב בהקדמה לספר "צאן קדשים" את הדברים הבאים:

מסכת זבחים מתחילה במילים "כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן...", ורק בפרק החמישי של המסכת נאמר "איזהו מקומן של זבחים". לכאורה, היה על רבי הקדוש, רבי יהודה הנשיא מסדר המשנה, להקדים את קביעת מקומה של השחיטה, שהיא ראשונה לעבודות, להלכות אודות המחשבות והכוונות הראויות.

אין זאת, אלא שהתנא בא לומר לכל אחד מן הלומדים, שאף שלמדת וידוע לך ש"לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה", אין הדבר כן בסדר קדשים, שהרי הלימוד עולה כהקרבנות קרבנות, ולפיכך יש להקדים ולציין, כי לימוד "שלא לשמה" אינו עולה לשם חובה...

כאן המקום להקדים מספר משפטים לבעל ה"צאן קדשים". הלומדים ודאי שמו את לבם להגהות הרבות המודפסות בצידי הדפים בשם **צ"ק**. הגהות אלו נדפסו לראשונה בש"ס וילנא, והן לקוחות מספר **"צאן קדשים"** שחובר על מסכת זבחים ועל מסכת מנחות על ידי רבי אברהם חיים שור זצ"ל, וכך כותב המחבר בהקדמתו לספר זה: "אני וחברי הגאון המפורסם מוהר"ר מרדכי אשר

היה אב"ד ו"רמ"מ בק"ק בערזאן הסמוך לק"ק לבוב, אספנו ישיבה אנשים גדולים ומופלגים חריפים, ולמדנו אותם סדר קדשים עד גמירא, ותקנו כל הקמשונים וכל הטעות שנמצאו בסדר זה... וקראנו ספר הלז "צאן קדשים" על שם ישראל שנקראו צאן קדשים".

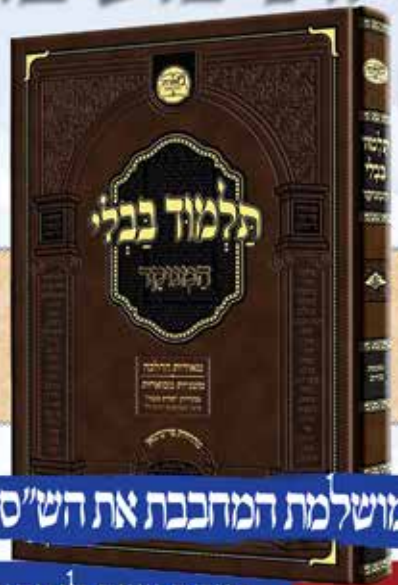
מִשְׁנַת הַדָּף
בברכת גדולי ישראל

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינוך התקשר עכשיו: 3764*

מאירים את מסכת זבחים

הופיע מסכתות זבחים

לראשונה: מוצא מניקד מפוסק עוק חשק ללימוד

• בתוספת טענות בגליון הדף להשלמת לימוד הש"ס • בסוף הבדך נספח ביאור לטענות - 'מארות המשנה' • להשלמת הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור הנפלא 'מארות ההלכה' הדגושת בתחילת ענין בתוספות

• נוסח הנגרא והמפרשים מנוח ומתוקן כמיטב המסורת של מהדורת הש"ס של 'עוז והדר' • הנגרא, הרשי והתוספות מניקדים ומפוסקים בדיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמענת כאבי עיניים

הנגרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333